

Waarom nemen advocaten zo weinig vakantie?

Mr. Eric van de Luytgaarden

lector juridische beroepsinnovatie Hogeschool Utrecht en organisatieadviseur

Als ik advocaten vraag waarom ze zo weinig vakantie hebben, krijg ik daarop zelden een duidelijk antwoord. De meesten wijzen op de wetgeving en het vereiste minimum. 'Wilt u dan niet meer vrij hebben om tijd door te brengen met het gezin, of met sociale activiteiten?' 'Ja graag!' 'Waarom regelt u dat dan niet?' (Lange stilte, gekenmerkt door uitstraling van verantwoordelijkheidsbesef.)

AFWIJKENDE REGELS

Is de advocaat een speciaal mens die het zich door groep of roeping niet kan permitteren

Waarom wil iemand met een meesters-titel behoren tot een groep die bijna geen vrij heeft? Waarom nemen advocaten niet meer vrij? En wat gebeurt er als zij maar blijven doorbuffelen? Eric van de Luytgaarden geeft een paar antwoorden.

om werkschuw op een terras te zitten? Of heeft hij de vakantiedagen niet nodig omdat hij in zijn werk al geniet van de dingen des levens?

In de literatuur over de werkwijze van de juridische professional komen de volgende trefwoorden veelvuldig voor: zelfstandigheid, behoefte aan vrijheid, verantwoordelijkheid, persoonsgebonden werkwijze, functioneert binnen interne en externe netwerken, werkt het liefst alleen, laat zich coachen maar niet managen.

Maar gelden deze kenmerken niet ook voor bijvoorbeeld: accountants, communicatieadviseurs en business consultants? Toch

hebben deze groepen veel meer vakantiedagen. Vormen advocaten dan een eigen gilde met afwijkende regels en sociale codes?

De aantrekkingskracht van het advocatenberoep ligt ontegenzeggelijk in het gevoel te horen bij een gilde. Met opleiding, beëdiging, taalgebruik, toga's, ontgroening, feesten en borrels, (jonge) balie, eigen codes over kleding en gedragsvoorschriften over het intermenselijk verkeer, wordt letterlijk een eigen orde geschapen die de tand des tijds telkens weer overleeft. Zelden is er sprake van majeure veranderingen. Advocaten die iets tegen de codes hebben, verla-

Een groter aantal vakantiedagen bewerkstelligt een organisatorische en financiële omvorming van het advocatenkantoor die zijn weerga niet kent

ten gewoon de orde, in plaats van deze te veranderen.

Het lidmaatschap van een groep schenkt iemand zelfvertrouwen. Het behoren bij een orde is voor veel mensen uiterst aantrekkelijk. Uit de psychologie weten we dat lidmaatschappen van groepen mensen een enorme dosis (zelf)vertrouwen geeft. Betekent dit dat de gemiddelde jurist die advocaat wordt, en blijft, die extra dosis (zelf)vertrouwen nodig heeft? Trekt de advocatuur juist die mensen aan die behoefte hebben aan geborgenheid van de groep? Op het gevaar af beweringen te doen die ik niet zou kunnen staven, denk ik dat dat niet specifiek voor de advocatuur het geval is. Mensen behoren nu eenmaal graag tot een groep. Waarom zouden we anders massaal achter het pover presterende Nederlands elftal aanlopen? Voor eenieder geldt dat de identiteit van het 'ik' voor een deel ontleent wordt aan de groepen waarin we verkeren.

Zoals gezegd: het lidmaatschap van een groep schenkt iemand zelfvertrouwen – maar waarom wil iemand met een meester-titel behoren tot een groep die bijna geen vrij heeft?

ANGST

‘Waarom hebben jullie zo weinig vakantie? Wil je je niet ontspannen bij zulk zwaar werk? Heb je geen sociaal leven? Of hou je gewoon niet van vrije tijd?’ Toen ik deze vragen tijdens een training stelde aan enkele advocaten, gaven ze drie antwoorden:

- ▶ angst;
- ▶ verantwoordelijkheid;
- ▶ geld.

Het ging om de druk om uren te draaien, cliënten binnen te halen en geld te verdienen; om verantwoordelijkheidsgevoel tegenover cliënten en collegae; en om angst om de vertrouwde codes wekenlang los te laten. Over geld spraken we slechts kort omdat het maar om iets meer winst gaat, terwijl advocaten in ieder geval niet volcontinu hoeven te werken om het hoofd boven water te houden. Dus bleven over angst en verantwoordelijkheid.

Om iets zinnigs te kunnen schrijven over angst en verantwoordelijkheid, is het zaak een klein uitstapje te maken naar de sociale

pedagogie. Het is de wetenschap die zich bezighoudt met het bestuderen van groepen waarin het individu binnen de groep sociaal rijpt. De advocaat is zoals gezegd lid van een sociale groep met eigen kenmerken en is daarnaast, of daardoor, een autonome, zelfstandige, persoonsgebonden werkende professional. De sociale pedagogie geeft professionals drie redenen om hun groep maximaal te benutten. De groep:

- dient als werktuig om persoonlijke doelen te bereiken;
- dient als platform voor de bevrediging van de innerlijke behoeften tot ontwikkeling van zichzelf;
- is het instrument om de echte creativiteit van de enkeling te ontwikkelen.

WERKTUIG

Professionals kunnen hun groep, zoals advocaten de balie, gebruiken als werktuig voor het bereiken van (materiële) doelen, innerlijke ontwikkeling en creativiteit. De advocaat die zich aan het groepsgebeuren onttrekt, door vakantie of andere manieren van ‘lummelen’, loopt het risico zijn doelen niet te bereiken, stil te blijven staan in zijn ontwikkeling dan wel niet meer creatief te zijn; en dit laatste is essentieel voor de beroepsuitoefening. Ben je veel vrij en afwezig, dan wordt het steeds moeilijker om als advocaat je doelen, ontwikkeling en creativiteit te verzorgen. Voor dit fenomeen bestaat angst en men neemt de verantwoordelijkheid om zichzelf te verzorgen (te) serieus. Hiermee is het tekort aan vakantiedagen niet gerechtvaardigd, maar wel verklaard.

Maar moeten we dit als gegeven beschouwen of kan daar iets tegenover worden gesteld? Ik denk het laatste.

MORELE TECHNIEK

In deze situatie is het aanleren van een morele techniek van groot belang. Dit houdt in dat de professional leert zijn doelen en ontwikkeling te realiseren zonder dat hij

daarvoor een permanente verbinding met de groep, oftewel ‘het werk’, heeft. Als de advocaat in staat is zichzelf *soms* los te zien van zijn groep, kan hij zijn eigen moraliteit ontwikkelen. Advocaten hebben net als andere professionals de groep *niet altijd* nodig. Voor een persoonlijke morele techniek om het werk te benaderen is een investering nodig in ‘andere-dan-werk-tijd’. Meer vakantiedagen, dus.

De ontwikkeling van een morele techniek veronderstelt intuïtieve vrijheid en sociale ontplooiing. Het eerste houdt in dat de advocaat in vrijheid zijn ontwikkelpunten kiest, los van de codes van de groep. Niet noodzakelijk doorgroeien naar de maatschap maar zichzelf vragen stellen als: wat wil ik nog bereiken, hoe wil ik mijn werkomgeving veranderen en hoe voed ik mijn cliënten op?

Sociale ontplooiing houdt in dat de advocaat probeert in de leefomgeving te verwelkomen wat hijzelf als juist en belangrijk ervaart, zonder daarbij de vrijheid van anderen te belemmeren. Daarbij horen vragen als: Wil ik meer tijd aan mijn kinderen of partner besteden, ga ik een deel van mijn tijd investeren in vrijwilligerswerk?

De meeste rechtsbeoefenaren zullen hiertoe een omslag moeten maken: kiezen tussen een investering in de eigen moraliteit tegenover doorgaan met groepsconform handelen. Bovendien zal een groter aantal vakantiedagen een organisatorische en financiële omvorming van het advocatenkantoor bewerkstellingen die zijn weerga niet kent.

NIET DROOGVALLEN

Advocaten die zich onvoldoende wijden aan de eigen morele techniek, zullen op den duur droogvallen, en kunnen alleen nog maar doorbuffelen. Alleen door zich te confirmeren aan de groepscode kunnen zij hun doelen bereiken en creativiteit ontwikkelen. De keuze is aan de individuele advocaat. ●